

De tentoonstelling “Herinneringen uit het verleden. De nederzetting en de necropolis van Pedemonte in Gravellona Toce” is ontstaan uit een samenwerkingsverband tussen de Soprintendenza Archeologia, Belle arti e Paesaggio voor de provincies Biella, Novara, Verbano-Cusio-Ossola en Vercelli en de stad Gravellona Toce, die een overeenkomst hebben gesloten met als doel het bevorderen van historisch en archeologisch onderzoek in het gemeentelijke grondgebied.

De tentoonstelling is vooral gewijd aan de opgravingen van Felice Pattaroni in Pedemonte in de jaren '50, die resten van een antieke nederzetting aan het licht brachten (eerste eeuw v.C. tot vijfde eeuw n.C.) en van een necropolis (vijfde eeuw v.C. tot vierde eeuw n.C.). Om een beter, hoewel natuurlijk niet volledig beeld te geven van de antieke context (zowel van de nederzetting als van de necropolis) is de tentoonstelling onderverdeeld in vijf thema's: persoonlijke levenssfeer, ambachten, handel, keuken en tafel, en de necropolis. Deze thema's hebben een plaats gekregen in de drie zalen van de tentoonstelling.

Deze tentoonstelling zou niet mogelijk zijn geweest zonder de waardering en ondersteuning van de Fondazione Compagnia di San Paolo.

con il sostegno della

SOPRINTENDENZA ARCHEOLOGIA,
BELLE ARTI E PAESAGGIO PER LE PROVINCE DI
BIELLA, NOVARA, VERBANO-CUSIO-OSSOLA
E VERCELLI

WELCOME BACK ANTIQUARIUM !

Felice Pattaroni

“Herinneringen uit het verleden” is gehuisvest in de ruimtes waarin tot 1979 het Antiquarium van de stad gevestigd was, op de Corso Milano 63. Dit gebouw is inmiddels gerenoveerd en doet nu dienst als tentoonstellingsruimte voor de geschiedenis van Gravellona Toce.

Dankzij de samenwerking met **Associazione Archeologica e Culturale F. Pattaroni** is de tentoonstelling vanaf 2 december 2017 tot 6 januari 2019 op woensdag en zaterdag (15 -18 uur) geopend voor publiek. Ook is het mogelijk om een bezoek te reserveren buiten de openingstijden; bel hiervoor met nummer 0323 848386, optie 7.

MEMORIE DAL PASSATO

L'abitato e la necropoli di Pedemonte a
Gravellona Toce

HERINNERINGEN UIT HET VERLEDEN

De nederzetting en de necropolis van
Pedemonte in Gravellona Toce

Meer dan 63 jaar nadat Felice Pattaroni een uitgestrekte begraafplaats (necropolis) en een antieke nederzetting ontdekte die getuigen van de duizend jaar oude geschiedenis van onze stad, is er nu een tentoonstelling waarin enkele van de kostbaarste vondsten, die momenteel bewaard worden in het Museo di Antichità in Turijn, opnieuw te zien zijn in Gravellona. Een unieke gelegenheid om een belangrijk deel van onze geschiedenis te ontdekken, waaruit wij ook veel kunnen leren over het heden.

con il sostegno della

SOPRINTENDENZA ARCHEOLOGIA,
BELLE ARTI E PAESAGGIO PER LE PROVINCE DI
BIELLA, NOVARA, VERBANO-CUSIO-OSSOLA
E VERCELLI

Tekening van Felice Pattaroni van het kindergrafje 1bis

Olielampje naar Afrikaans model

Vanaf 1951 wijdde Felice Pattaroni zich aan het onderzoek naar de antieke nederzetting, waarvan hij dacht dat deze bestond op de plaats van het huidige Gravellona Toce. Drie jaar lang leverden zijn inspanningen echter niets op. De eerste vondsten (enkele scherven "terra sigillata", gestempeld aardewerk) kwamen boven de aarde op 1 mei 1954, tijdens het graven van een kalkput in de buurt van een huis in aanbouw in Pedemonte.

De daaropvolgende opgravingen door Pattaroni gingen door tot 1959, waarbij een enorme begraafplaats (necropolis) en een deel van een nederzetting ontdekt werden. Deze ontstond in de eerste eeuw v.C. aan de voet van de Monte Cerano en werd pas in de vijfde eeuw n.C. verlaten.

In dezelfde jaren deed Pattaroni tevens onderzoek in Motto, een hooggelegen punt ten zuiden van Gravellona, waar de resten van een fort tevoorschijn kwamen. Momenteel is het kasteel van Motto onderwerp van nieuw archeologisch onderzoek door de faculteit Archeologia Cristiana e Medievale van de Universiteit van Turijn.

NIJVERHEID, SIERVOORWERPEN (ZAAL 1)

Het productieve talent van de bewoners van de nederzetting van Pedemonte werd vanaf het begin benadrukt door de ontdekker van de plaats, Felice Pattaroni. Latere studies hebben aangetoond dat de vondsten van Pedemonte duidelijk wijzen op het beoefenen van verschillende ambachten, zowel typisch mannelijke (veehouderij, landbouw, wijnbouw, houtbewerking, glasblazen), als vrouwelijke (spinnen, weven). De gereedschappen in de tentoonstellingen zijn slechts een klein voorbeeld van de ambachten die in de antieke nederzetting van Pedemonte beoefend werden. Hierbij zien we onder andere werkzaamheden die verbonden zijn met de schapenteelt, zoals het spinnen van wol en het maken van kaas. De voorwerpen die aangetroffen zijn in de graven van Gravellona Toce bestaan uit verschillende siervoorwerpen, zowel voor mannen als voor vrouwen: fibula's, ringen, kettingen en armbanden. Deze behoren tot verschillende tradities: de Keltische traditie, die bijvoorbeeld vertegenwoordigd wordt door de grote fibula's van het type "Ornavasso" die voorkomen in de Lepontische Alpen, en de Romeinse traditie, waaraan de vele ringen met

Bronzen paardenbit uit de Casa del Pescatore

KEUKEN, TAFEL, HANDEL (ZAAL 2)

Het eetgerei dat gebruikt werd tussen de laat-Republikeinse tijd en het begin van het Romeinse Keizerrijk biedt een dwarsdoorsnede van de eetgewoonten op het moment van contact tussen een gemeenschap in het grensgebied van het Insubrisch-Lepontische gebied en de Romeinse wereld: de "tolvormige" Lepontische vaas wordt vervangen door de Romeinse peervormige vaas; het zwartgelakte keramiek, dat zo kenmerkend was voor de Republikeinse tijd, maakt plaats voor de "terra sigillata" van het Romeinse Keizerrijk. In de laat-antieke tijd zien we nieuwe culinaire gewoonten en voorwerpen opkomen, bijvoorbeeld potten met slingerdecoratie aan de randen en kleine fornuizen met deksel.

Vanaf de laat-Republikeinse tijd ontstaat er een intensief handelsverkeer langs vaste zee- en rivierroutes. Deze waren veiliger en sneller dan de wegen over land. Met veel import uit de Povlakte en de Middellandse Zee (met name vanuit de Adriatische kust en het oosten) ligt Gravellona Toce op de verbindingssas tussen de rivier de Po en de waterwegen naar de rivier de Ticino en het Lago Maggiore. Toch blijft ook de aanvoer van producten uit het zuidelijke Middellandse Zeegebied bestaan in de laat-antieke tijd.

THE BURIAL GROUND (ROOM 3)

Tussen 1954 en 1959 ontdekte Felice Pattaroni een enorme necropolis, die gebruikt werd vanaf de vijfde eeuw v.C. tot ver na de vierde eeuw n.C. Bij de opgravingen werden ten minste 126 graven gevonden, waarvan er 5 te dateren zijn aan het einde van de eerste ijzertijd. Uit deze tijd stammen de voorwerpen uit graf 7, neergelegd in een kring van stenen, dichtbij graf 15, het graf met de meeste kostbaarheden. De as van de overledene bevond zich in een met gepolijste slingers gedecoreerde vaas, die afgesloten werd met een grote schotel die als deksel fungeerde. In de vaas zaten een fragment van een armband en twee bronzen plaatjes.

Op basis van de analyse van de grafstructuren en de voorwerpen kunnen vele aspecten van het leven van de bevolking vanaf de tweede eeuw v.C. gereconstrueerd worden: de ontwikkeling van Keltische gemeenschap tot een volledig geromaniseerde en vitale nederzetting tot in de late oudheid. Door de tijd heen veranderden ook de begrafenisrituelen van de gemeenschap. Een van de oudste rituelen is het begraven van de overledenen, wat gebruikelijk was bij de Alpenvolkeren. De graven uit de eerste eeuw v.C. wijzen op de opkomst van de crematie. Dit was gebruikelijk in de gehele Romeinse tijd, tot aan de vierde eeuw n.C., waarna men terugkeerde naar de algemene praktijk van het begraven.

Stempel ROM (—) op de rand van een amfoor Dressel 6B

Urn uit de zevende eeuw v.C.